

**Методика навчання природничих дисциплін у закладах освіти.
Історія біології та біологічної освіти**

учня перед необхідністю порівнювати, аналізувати, узагальнювати сприйняте. У результаті узагальнення, осмислення знань виникають поняття.

Література

1. *Добровольський В.В.* Екологічні знання: Навч. Посібник / В.В. Добровольський // . – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 304 с.
2. *Кульчицька О.* Вісник позашкілля. Випуск №6. Навчально-виховна екологічна стежка / Упорядник О. Кульчицька // . - Львів, 2009. – 39 с.
3. *Мусієнко М.М.* Екологія. Охорона природи: Словник-довідник / М.М. Мусієнко, В.В. Серебряков. – К.: Т-во «Знання», 2002. – 550 с.
4. *Шапаренко О.Ю.* Червона книга України. Вони чекають на нашу допомогу / О.Ю. Шапаренко, С.О. Шапаренко – 2-ге вид., із змінами. – Х.: Торсінг плюс, 2008. – 384 с.

УДК 37.015.2: 37.037

**ВАЖЛИВІСТЬ ФОРМУВАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ
У СУЧАСНИХ ШКОЛЯРІВ**

Савчук Н.Б.

Рівненський державний гуманітарний університет
E-mail: biosaprin@ukr.net

Постановка проблеми. Пріоритетним завданням системи освіти в Україні, було і є навчання людини відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих, як до найвищих суспільних та індивідуальних цінностей. Проте, не дивлячись на постійну турботу про здоров'я людини, питання дбайливого та раціонального ставлення до свого здоров'я й здоров'я суспільства в цілому, викликає масу запитань та непорозумінь[1,2].

Фактом залишається те, що здоров'я індивіду та суспільства в нашій державі зазнає щорічних втрат. Медична

*Методика навчання природничих дисциплін у закладах освіти.
Історія біології та біологічної освіти*

статистика свідчить, що протягом останніх десятиріч в Україні, спостерігається загальна тенденція до погіршення стану здоров'я населення загалом та дітей і молоді зокрема. Середня вікова межа дітей, які починають палити, вживати алкоголь, наркотичні речовини, дедалі знижується. Загрозливих масштабів набуває також і розповсюдження ВІЛ/СНІДу. Так, за три роки (2014-2016) значних успіхів щодо подолання захворювання не відзначається, а спостерігається приріст рівня захворювання [1,3].

Виклад основного матеріалу. Усвідомлюючи гостроту проблеми, фахівці Міністерства освіти і науки, Академії педагогічних наук, провідних педагогічних вищих навчальних закладів розробили та затвердили Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Однією із семи освітніх галузей, передбачених стандартом, є галузь «Здоров'я і фізична культура», реалізована через предмети «Фізична культура» та «Основи здоров'я».

Науковці стверджують, що найбільшої ефективності з профілактики захворювань і травматизму, можна досягти не на знаннях «сухої теорії», а на основі формування в дітей та підлітків необхідних життєвих навичок. В Україні поступово утверджується підхід до розуміння здоров'я через здоровий спосіб життя, що передбачає врахування всіх аспектів життєдіяльності людини, а саме: фізичного, соціального, емоційного й психологічного благополуччя. І це, в першу чергу, стосується молоді та підлітків. Це здійснюється шляхом розвитку ефективної валеологічної освіти, медико-санітарного просвітництва, активних форм формування, збереження і зміцнення індивідуального здоров'я ...» [2].

На сучасному етапі розвитку школи в незалежній Україні формування та виховання здорової людини не тільки духовно, а й фізично здорової, повної енергії та бажання творити, забезпечується й змінами навчальних програм їх спрощенням теорії і забезпеченням необхідних практичних навичок та вмінь застосовувати отримані знання на практиці.

Сьогодні система української освіти поступово переходить від суто теоретичного надання інформації, вказівки на конкретні

***Методика навчання природничих дисциплін у закладах освіти.
Історія біології та біологічної освіти***

факти до практичного розвитку навичок здорового способу життя. Такий підхід стає ефективним лише за умови сформованої позитивної мотивації. З метою ефективного залучення дітей та юнацтва до таких освітніх програм необхідно об'єднувати зусилля школи, позашкільних установ, вищих навчальних закладів; залучати батьків; використовувати потенціал громадських організацій. При цьому, слід пам'ятати, що школа має відігравати провідну роль у створенні усіх умов для здобуття знань, формування відповідного ставлення та розвитку навичок, які зумовлюватимуть здоровий спосіб життя, зберігатимуть і зміцнюватимуть здоров'я учнів.

Саме тому проблема підготовки вчителя для викладання предметів оздоровчого спрямування (основ здоров'я, валеології, безпеки життєдіяльності, медико-санітарної підготовки) є вкрай актуальною для нашого суспільства [2,3].

Отже, на сьогодні, вчитель перестає бути тільки людиною що надає інформативні послуги стосовно тих чи інших галузей знань. Сьогоднішній вчитель основ здоров'я - це особистість, якій властиві певні індивідуальні риси гуманістичного спрямування. Він має бути високоерудованим професіоналом, на формування особистості якого впливатимуть дисципліни всіх циклів підготовки. Так, гуманітарної та соціально-економічної підготовки за рахунок дисциплін культурологічного спрямування, забезпечуватиме формування певного рівня внутрішньої культури майбутнього фахівця. Дисципліни з певним професійним спрямуванням, «біоетика», «культура здоров'я», «валеофілософія» тощо – сформують певний валеологічний світогляд і певну сукупність валеоцінностей молодого фахівця.

Важливе місце займатимуть дисципліни циклу природничо-наукової та фундаментальної підготовки, які мають сформувати необхідне підґрунтя для подальшого засвоєння студентами професійно-орієнтованих дисциплін, а також забезпечити формування наукового світогляду.

Висновки. Формування в учнів ціннісного ставлення до здоров'я є одним із найголовніших завдань сучасного педагога.

***Методика навчання природничих дисциплін у закладах освіти.
Історія біології та біологічної освіти***

Важливою умовою для успішної реалізації цього завдання є узгоджена діяльність вчителів різних предметів, класних керівників та батьків. Особливе місце в процесі формування у школярів навичок і звичок здорового способу життя відводиться вчителю, який на власному прикладі повинен переконати учнів й допомогти їм свідомо вибрати здоровий спосіб життя.

Література

1. *Бех І.Д.* Особистісно-орієнтоване виховання: навч.-метод. посіб./ І.Д. Бех // – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
2. *Грицай Н.Б.* Формування в учнів ціннісного ставлення до здоров'я під час вивчення шкільного курсу біології / Н.Б. Грицай // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. – К.: Інститут проблем виховання АПН України, 2009. – Вип. 13. Книга 2. – С. 232-240.
3. *Смакула О.І.* Формування ціннісного ставлення майбутніх учителів до фізичної культури : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти / О.І. Смакула. – К., 2004. – 21 с.

УДК 371.388

**ГОЛИЦЬКИЙ БІОСТАЦІОНАР ЯК ОСВІТНЄ
СЕРЕДОВИЩЕ ЛІТНЬОЇ БІОЛОГІЧНОЇ ШКОЛИ**

Степанюк А.В.¹, Міщук Н.Й.²

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: 1 alstep@tnpu.edu.ua; 2 mishchuk@chem-bio.com.ua

У сучасних умовах, коли розвиток суспільства характеризується зростаючою динамічністю, проникненням на нові рівні пізнання природи, зміною соціального устрою та виникненням якісно нових видів діяльності у раніше незвіданих сферах, особливого значення набуває дослідницька ініціативність